

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Иван Николов Димитров, д.м.н.

Началник Неврологична клиника

МБАЛ „Сърце и мозък“ – Бургас

относно дисертационния труд на д-р Стела Ганева Атанасова за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на тема „Проучване на приложимостта на различни системи за оценка на теста с рисуване на часовник за когнитивен скрининг в амбулаторната практика“,
по научна специалност „Нервни болести“

С решение на Факултетния съвет при Факултет „Медицина“ към Медицински университет-Варна по протокол №58/14.01.2022 г. и със Заповед на Ректора на Медицински университет-Варна №Р-109-37/20.01.2022 съм избран за член на Научното жури, а на основание Протокол №1/04.02.2022 г. съм определен да изготвя становище (на български и английски език) по процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ от д-р Стела Ганева Атанасова в Медицински университет-Варна.

Кратки биографични данни за кандидата

Д-р Стела Ганева Атанасова е родена в град Варна. Средното си образование е получила в Първа ЕГ-Варна, като е завършила през 2010 г. с отличен успех. Завършила е Медицински университет-Варна през 2016 г. От 2017 г. е зачислена за специализант по Нервни болести към Катедра по нервни болести и невронауки при МУ-Варна. На основание заповед на Ректора на МУ- Варна д-р Атанасова е зачислена като редовен докторант за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ към катедра Нервни болести и невронауки. Участвала е в научни конференции и курсове за допълнително професионално и езиково обучение, представяла е доклади и постери в научни форуми. Съавтор е в научни публикации, в т.ч. такива в реферирани издания.

Актуалност на темата на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на актуалния в научно-практически аспект проблем за когнитивните нарушения сред популацията и по-специално тяхното ранно откриване чрез използване на подходящи скринингови инструменти. Известно е, че съществуват множество невропсихологични тестове, които могат да се използват за

такива цели, но също така се знае, че в амбулаторната практика много от тях са непознати или се смятат за трудни или отнемащи твърде дълго време. С провеждането на проучване в тази насока, д-р Атанасова си поставя амбициозната цел да изследва приложимостта в амбулаторната практика на един от популярните в средите на невропсихолозите и дементолозите, но в същото време недостатъчно познат извън специализираните звена инструмент – тестът с рисуване на часовник. Следва да се подчертае, че дисертантът цели да подбере, сред множеството системи за приложение и оценяване на теста, такава, която да е едновременно информативна и относително кратка и лесна за интерпретация. В този смисъл, освен че трудът може да се приеме за актуален, резултатите от него са директно приложими в ежедневната практика на различни специалисти.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е оформен съобразно съответните изисквания. Написан е на 162 страници и включва следните рубрики: съдържание (2 стр.), използвани съкращения (2 стр.), въведение (1 стр.), литературен обзор с изводи (33 стр.), работни хипотези, цел, задачи, представяне на контингента и методологията на изследването (6 стр.), резултати (77 стр.), обсъждане (17 стр.), изводи (1 стр.), приноси (1 стр.), библиография (11 стр.), приложение (7 стр.). Библиографската справка включва 215 източника, от които 22 на кирилица и 193 на латиница. Използвани са 76 таблици и 58 фигури. Включено е 1 приложение.

Литературният обзор е достатъчен по обем и отразява съвременните разбирания относно темата на работата. Проблемът е представен детайлно, обърнато е внимание не само на конкретната тема в тесен смисъл, а е направено и въведение в нея чрез разглеждане на заболяванията и състоянията, предполагащи когнитивен скрининг, в т.ч. на епидемиологични данни, както и на различните диагностични и скринингови методи, сред които намира мястото си тестът с рисуване на часовник. Направен е критичен анализ на значителен обем от литература.

Целта на проучването, „Да се проведе проучване на приложимостта на различни системи за оценка на теста с рисуване на часовник за когнитивен скрининг в амбулаторни условия сред невролози, психиатри и ОПЛ, а също сред медицински сестри и стажант-лекари, като се идентифицира предпочитана система и се предложат насоки за приложение в практиката“ е ясно формулирана, макар и не кратка. Поставени са 6 задачи: да се подбере подходящ невропсихологичен набор, включващ теста с рисуване на часовник, чрез който да се изследват пациенти с болест на Алцхаймер,

хоспитализирани в Първа клиника по нервни болести на УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна; от получените рисунки да се подберат като модели две – на пациенти съответно с умерена/тежка и лека деменция, които да се оценят по системите на Stähelin, Shulman и Sunderland; да се изработи анкета – протокол за изследване на контингент от специалисти от амбулаторната практика, който да включва подбраните рисунки за оценяване, и електронна база данни за съхранение и анализ на събраната информация; да се анализират и обобщят данните за ниво на информираност и за работата с пациенти с когнитивни нарушения в практиката сред контингента на проучването; да се анализират данните от оценяването на рисунките на часовник по системи – обективен точков резултат и субективни предпочитания за система сред участниците; на основата на резултатите да се изведе препоръчана система за оценяване на CDT в амбулаторната практика.

Формирани са 4 хипотези – допуска се, че значителна част от специалистите – невролози, психиатри и ОПЛ от амбулаторната практика са най-общо информирани относно когнитивните нарушения и деменциите, но не са запознати в достатъчна степен и конкретно с алгоритъм на поведение, методи за скрининг/диагностика, лечение и др.; че посочените специалисти срещат в практиката си пациенти с когнитивни нарушения / деменции, като нерядко това са пациенти, търсещи за първи път медицинска помощ във връзка с проблема; че специалистите от амбулаторната практика не прилагат системно кратки скринингови тестове за когнитивни нарушения; че ако бъдат запознати с подобен тест, напр. CDT, те биха го прилагали, като биха предпочели система за оценяване, която е балансирана между краткост/лекота на прилагане и точност на оценяване.

Проучването е одобрено от Комисията по етика на научните изследвания при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Контингентът се състои от достатъчен брой обхванати лица, както в първия, така и във втория етап на проучването. Приложените методи за статистически анализ са подходящи за поставените задачи, а анализът е задълбочен.

Представените резултати са представени добре, онагледени са с достатъчен брой таблици и фигури. Обсъждането на резултатите представя най-вече гледната точка на дисертанта, като нивото на работата би се повишило допълнително при включване на повече сравнения с резултати от проучвания на други автори по проблема.

Посочени са 6 извода, отговарящи на поставените задачи, както и 4 приноса на проучването, които имат не само научен, но и приложен характер: проведено е

оригинално проучване на приложимостта на различни системи за оценка на теста с рисуване на часовник за когнитивен скрининг в амбулаторни условия сред невролози, психиатри, ОПЛ, медицински сестри и стажант-лекари; изработен е специализиран протокол за изследване на контингент от специалисти от амбулаторната практика, който създава условия за систематизирано събиране на информация и е приложен като основа на бъдещи проучвания; изведени са данни за нагласата на специалисти от амбулаторната практика към работа с невропсихологичен скринингов тест като начин за подобряване на ранната диагностика на когнитивните нарушения; предложени са насоки за използване на определени системи за оценяване на теста с рисуване на часовник като бърз и достъпен инструмент в амбулаторната практика.

Представени са 3 публикации в периодични списания, свързани с темата на дисертацията, както и 1 научно съобщение.

Заклучение

Представеният дисертационен труд на д-р Стела Ганева Атанасова разглежда проблема за ранното откриване на когнитивни нарушения в амбулаторната практика чрез прилагане на кратък, но информативен невропсихологичен тест. Това е безспорно важно в научен, теоретичен план. Трябва да се подчертае обаче и значението на работата в практичен аспект – на фона на доказано нарастващата болестност на деменциите. Авторът демонстрира познаване на проблема и умение за боравене с научна информация – подбор на цел, задачи и методите, формулиране на хипотези, представяне на резултати, изводи, приноси. Дисертационният труд и авторефератът са изработени съобразно изискванията по отношение на съдържание и техническо оформление. Въпреки наличието на критични бележки, работата е извършена качествено и цялостното впечатление от нея е добро.

Горепосоченото ми дава основание да гласувам положително за присъждането на образователна и научна степен „Доктор“ на д-р Стела Ганева Атанасова по научна специалност „Нервни болести“ и да предложа на членовете на Научното жури също да подкрепят процедурата.

04.03.2022 г.

гр. Варна

Изготвил становището:

Проф. д-р Иван Димитров, д.м.н.

